

Súd: Okresný súd Trnava
Spisová značka: 39Ps/5/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2121204652
Dátum vydania rozhodnutia: 18. 05. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ivana Hauerlandová, PhD.
ECLI: ECLI:SK:OSTT:2022:2121204652.1

Uznesenie

Okresný súd Trnava sudkyňou JUDr. Ivanou Hauerlandovou, PhD. v právnej veci opatrovanca - osoby obmedzenej na právne úkony: W. Č., I.. XX.XX.XXXX, Z. Š. XXXX/X, G., zastúpený opatrovníčkou: W. Č., I.. XX.XX.XXXX, Z. Š. XXXX/X, G., o návrhu navrhovateľa: V. Č., I.. XX.XX.XXXX, Z. Š. XXXX/X, G., zastúpený: Centrum právnej pomoci, kancelária Bratislava, Račianska 71, Bratislava, na zmenu opatrovníka, takto

rozhodol:

I. Súd odvoláva W. Č., I.. XX.XX.XXXX, Z. Š. XXXX/X, G., z funkcie opatrovníka pre W. Č.N., I.. XX.X.XXXX, Z. Š. XXXX/X, G..

II. Súd ustanovuje V. Č., I.. XX.XX.XXXX, Z. Š. X, G., za opatrovníka pre osobu, ktorej spôsobilosť na právne úkony bola obmedzená - W. Č., I.. XX.X.XXXX, Z. Š. X, G., ktorý opatrovník je oprávnený a povinný zastupovať opatrovanca pri právnych úkonoch, v ktorých bola spôsobilosť opatrovanca na právne úkony obmedzená a spravovať jeho majetok a je povinný predkladať súdu správy o výkone svojej opatrovníckej funkcie a o majetku opatrovanca dvakrát ročne vždy k 30.06. a 31.12. kalendárneho roka za predchádzajúce polročné obdobie a po skončení funkcie je povinný predložiť súdu v lehote 30 dní záverečný účet zo správy majetku opatrovanca.

III. Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

odôvodnenie:

1. Navrhovateľ sa návrhom zo dňa 09.08.2021 doručeným tunajšiemu súdu dňa 11.08.2021 domáhal vydania rozhodnutia, ktorým by súd odvolal pôvodnú opatrovníčku z funkcie opatrovníka nesvojprávneho a ako nového opatrovníka ustanovil navrhovateľa.

2. Navrhovateľ návrh odôvodnil tým, že opatrovanec bol rozsudkom Okresného súdu v Trnave, č. k. 11 Nc 72/00-17 zo dňa 18.06.2001 pozbavený spôsobilosti na právne úkony v celom rozsahu pre duševnú chorobu, ktorá nie je len prechodná. Opatrovníčka bola ustanovená za opatrovníka Listinou o ustanovení za opatrovníka a funkciu opatrovníčky vykonávala nepretržite až do súčasnosti. Dôvodom na zánik opatrovníctva je podľa názoru navrhovateľa strata spôsobilosti na výkon tejto funkcie. Matka navrhovateľa má v súčasnosti vek 81 rokov a s tým súvisiacu zhoršenú psychickú aj fyzickú kondíciu. Takmer nevychádza z domu, s ťažkosťami sa pohybuje v rámci domácnosti. Navrhovateľ má najmä obavu o osud svojich súrodencov, vrátane svojho brata W., o ktorého opatrovníctvo v tomto návrhu ide. Najmä mu záleží na tom, aby súrodenci neostali bez opatrovníka v prípade matkinej smrti. Funkciu opatrovníka by chcel prevziať on, nakoľko najlepšie pozná svojho brata, celý život žijú spolu v jednom byte. Skutočnosťou podporujúcou tento návrh je aj samotný súhlas matky navrhovateľa so zbavením funkcie opatrovníčky a jej želanie, aby bol navrhovateľ - V. Č. ustanovený ako opatrovník bratovi W., nakoľko pozná pomery v rodine, zdravotný stav súrodencov, je ich bratom. Taktiež z dôvodu zhoršeného zdravotného stavu a matkinej psychickej diagnózy - mentálna retardácia v pásme oligofrenie, navrhovateľ podal zároveň na tunajšom súde návrh na obmedzenie spôsobilosti matky na

právne úkony. Súčasne s týmto návrhom podal navrhovateľ identické návrhy na zmenu opatrovníka aj jeho ďalších dvoch súrodencov, ktorí sú taktiež pozbavení spôsobilosti na právne úkony v celom rozsahu, a ktorým je matka ustanovená za opatrovníčku. Ide o Š. Č., I.. XX.XX.XXXX a W. Č., I.. XX.XX.XXXX, všetci trvale bytom Š.L. XXXX/X, XXX XX G..

3. Ako dôkazy navrhovateľ predložil vyhlásenie zo dňa 17.05.2019, Rozsudok Okresného súdu v Trnave, č. k. 11 Nc 72/00-17 zo dňa 18.06.2001.

4. Opatrovníčka sa k návrhu vyjadrila tak, že s návrhom súhlasí, neskôr že nesúhlasí a chce, aby bol opatrovníkom V. W. a napokon tak, že chce, aby bol zachovaný súčasný stav.

5. Opatrovancovi bol návrh 02.02.2022, opatrovanec nevyužil právo vyjadriť sa k návrhu. Súd upustil od výsluchu opatrovanca na pojednávaní s poukazom na vyjadrenie znalca v znaleckom posudku, že nedoporučuje účasť na pojednávaní, pretože nie je schopný chápať ich zmysel (č.l. 14 pripojeného spisu tunajšieho súdu sp. zn. 11 Nc/72/00).

6. V. W., ktorého navrhla opatrovníčka v jednom zo svojich návrhov, sa na pojednávanie nedostavil, svoju neprítomnosť ospravedlnil pracovnými povinnosťami.

7. Súd vo veci vykonal dokazovanie listinnými dôkazmi: vyhlásenie opatrovníčky zo dňa 17.5.2019, rozhodnutie Okresného súdu Trnava zo dňa 18.6.2011, súhlas navrhovateľa, zápisnica o pojednávaní zo dňa 21.10.2021, uznesenie Okresného súdu Trnava zo dňa 21.10.2021, uznesenie Krajského súdu v Trnave zo dňa 26.10.2021, lustráciami v registri obyvateľov, registri priestupkov a v registri trestov a sociálnej poisťovni, ako aj výsluchom navrhovateľa, opatrovníčky, pričom zistil nasledovný skutkový stav:

8. Okresný súd Trnava rozsudkom č.k. 11 Nc/72/00-17 zo dňa 18.06.2001, právoplatným dňa 13.07.2001 pozbavil opatrovanca spôsobilosti na právne úkony v celom rozsahu. Uznesením č.k. P 175/01-27 zo dňa 18.03.2002 bola opatrovancovi ustanovená za opatrovníčku jeho matka W. Č., I.. XX.XX.XXXX. Z lekárskej správy č.l. 44 vyplýva, že opatrovníčka sa lieči na duševnú poruchu - Dg: Mentálna retardácia v. s v pásme oligofrenie. Okresný súd Trnava v uznesení č.k. 11PS/5/2021-59 zo dňa 21.10.2021 v bode 8. konštatuje, že z Oznámenia Mesta Trnava zo dňa 17.09.2021 vyplýva, že opatrovníčka podľa ich zistení nie je schopná naďalej vykonávať funkciu opatrovníka nesvojprávnej, nakoľko jej pokročilý vek a nenávratne zhoršený fyzický i psychický zdravotný stav nedovoľujú vykonávať túto funkciu. Z Lekárskeho nálezu psychiatra MUDr. Sečovej zo dňa 08.10.2021 vyplýva, že opatrovníčka bola vo februári 2021 vyšetrená u predchádzajúceho psychiatra, kedy u nej pretrvávala anxiózna reaktívna symptomatika, pričom v mesiaci jún a august 2021 bola opatrovníčke prevziať lieky nesvojprávná.

9. Podľa § 26 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „OZ“), pokiaľ fyzické osoby nie sú spôsobilé na právne úkony, konajú za ne ich zákonní zástupcovia.

10. Podľa § 27 ods. 2 a 3 OZ, zákonným zástupcom fyzickej osoby, ktorú súd rozhodnutím pozbavil spôsobilosti na právne úkony alebo ktorej spôsobilosť na právne úkony súd rozhodnutím obmedzil, je súdom ustanovený opatrovník. (2) Ak sa za opatrovníka nemôže ustanoviť príbuzný fyzickej osoby ani iná osoba, ktorá spĺňa podmienky pre ustanovenie za opatrovníka, ustanoví súd za opatrovníka orgán miestnej správy, prípadne jeho zariadenie, ak je oprávnené vystupovať svojím menom (§ 18 ods. 1). (3)

11. Podľa § 248 ods. 1 a 2 zákona č. 161/2015 Z.z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „CMP“), konanie o obmedzení spôsobilosti na právne úkony je spojené s konaním o ustanovení opatrovníka podľa § 272 až 277. (1) Ak súd rozhodne o obmedzení spôsobilosti na právne úkony, vo výroku rozsudku vymedzí rozsah, v akom spôsobilosť osoby na právne úkony obmedzil, a ustanoví jej opatrovníka. (2)

12. Podľa § 272 CMP, súd ustanoví opatrovníka fyzickej osobe, ak tak ustanovuje osobitný predpis.

13. Podľa § 274 ods. 1 a 2 CMP, súd rozhoduje uznesením. (1) V uznesení, ktorým ustanovuje opatrovníka, súd vymedzí rozsah opatrovníckych práv a povinností v súlade s účelom, na ktorý bol opatrovník ustanovený. (2)

14. Podľa § 277 ods. 2 CMP, súd opatrovníka odvolá, ak stratí spôsobilosť na výkon funkcie, porušuje povinnosti, zneužíva svoje práva alebo z iných vážnych dôvodov.

15. Podľa článku 12 odseku 4. Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím zo dňa 13.12.2006 (platný pre SR dňa 25.06.2020; v Zbierke zákonov pod č. 317/2010), zmluvné strany zabezpečia, aby všetky opatrenia týkajúce sa uplatňovania spôsobilosti na právne úkony poskytovali primerané a účinné záruky s cieľom zabrániť zneužitiu v súlade s medzinárodným právom v oblasti ľudských práv. Tieto záruky zabezpečia, aby opatrenia týkajúce sa uplatňovania spôsobilosti na právne úkony rešpektovali práva, vôľu a preferencie danej osoby, aby zabráňovali konfliktu záujmov a nenáležitému ovplyvňovaniu, aby boli primerané a prispôsobené situácii danej osoby, aby sa uplatňovali čo najkratšie a aby podliehali pravidelnej kontrole zo strany príslušného, nezávislého a nestranného orgánu alebo súdu. Tieto záruky musia byť primerané tomu, do akej miery uvedené opatrenia ovplyvňujú práva a záujmy danej osoby.

16. V konaní bolo preukázané, že súčasná opatrovníčka z dôvodu vysokého veku a zhoršeného zdravotného stavu stratila spôsobilosť na výkon funkcie opatrovníčky opatrovanca. Zhoršený zdravotný stav opatrovníčky vyplýva z vyjadrenia navrhovateľa na pojednávaní dňa 18.05.2022 a lekárskej správy č.l. 44. Okrem toho mal súd stratu spôsobilosti na výkon funkcie opatrovníčky za preukázanú aj z výsluchu opatrovníčky (ktorý bol sťažený pre zhoršený sluch), a vlastného pozorovania súdu (ktorá bola len ťažko mobilná a iné).

17. Keďže v konaní bolo preukázané, že súčasná opatrovníčka z dôvodu vysokého veku a zhoršeného zdravotného stavu stratila spôsobilosť na výkon funkcie, súd ju v súlade s § 277 ods. 2 CMP z funkcie opatrovníka vo výroku I. tohto uznesenia odvolal.

18. Následne bolo potrebné riešiť otázku ustanovenia nového opatrovníka, pričom prednostne súd posudzoval vhodnosť osoby navrhovateľa, keďže ide o brata opatrovanca a žije s ním v spoločnej domácnosti a skúmal jeho osobnostné, morálne a zdravotné predpoklady pre výkon funkcie. Z vykonaného dokazovania dospel súd k záveru, že u osoby navrhovateľa tieto predpoklady sú v tejto konkrétnej veci splnené z nasledovných dôvodov:

19. Navrhovateľ podľa názoru súdu spĺňa predpoklady pre výkon funkcie opatrovníka opatrovanca. Z vykonaného dokazovania nič nenasvedčovalo tomu, že by vzťah medzi navrhovateľom a opatrovancom ako súrodencov bol narušený.

20. Navrhovateľ na pojednávaní uviedol, že robí osobnú asistenciu 60 hod. mes. spolupracovníkovi jeho otca. Matka je nepríčetná, nevie čo hovorí. So sestrou má zlé vzťahy, ale s W. F. Š. má dobré vzťahy. Staral sa kompletne o rodinu voľakedy.

Oni nevedia navariť, túto prácu vykonával v rodine. Opatrovanie o niekoho, s kým má skúsenosti, neverím, že by sa matkou navrhovaný opatrovník o W. postaral a býval u nich, nakoľko býva v spoločnej domácnosti s W. Č., Š., W. a matkou. V. W. nebýva s nimi, odmieta komunikovať s rodinou. Záujem o rodinu prejavoval, až keď došli tieto návrhy, myslí si, že jeho záujem je zisťný. Nie je ani čiastočne pozbavený na právne úkony. Š. je obmedzený v plnom rozsahu. W. je pozbavený v plnom rozsahu. Mária je pozbavená v plnom rozsahu. Matka ešte nie je, aj keď jej zdravotný stav tomu zodpovedal. Pozbavený bol aj brat, ktorý zomrel a aj otec, ktorý zomrel. Je to bohužiaľ rodinná anamnéza. Keby bol opatrovník pre svojho brata, tak by to časovo zvládol. Ak by to to nezvládol, zanechal by asistenciu kamarátovi. Nemal by s tým mať problém, je s nimi 24 hod. doma, žije s ním, vie pomôcť. W. nepotrebuje zariadenie, zvláda bývanie doma. Pomáha mu v rámci možností, matka mu nadáva, sú tam vulgarizmy. W. nemá žiadny hmotný majetok. Poberá invalidný dôchodok. Má priestupky, vzhľadom na to, že má nízky príjem, priznal krádeže potravín. Rovnaký konflikt so zákonom má aj W. P. W. by nebol dobrý opatrovník, nakoľko má rodinu, má prácu, neverí, že by sa seriózne postaral o W.. So sestrou má horší vzťah, ona je agresívnejšia, matka to podporuje. Ona podnecuje negatívne vzťahy v rodine. Plat za asistenciu má 290 eur mesačne. Má invalidný dôchodok vo výške 203,30 eur, má post traumatickú stresovú poruchu z pomerov v rodine, lieky užíva antidepresíva a na problémy so spaním. Porozumel poučeniu súdu o právach a povinnostiach spojených s opatrovníctvom.

21. Zástupca navrhovateľa na pojednávaní uviedol, že navrhovateľ má exekúcie, spolupracuje s centrom ohľadom osobného bankrotu.

22. Pokiaľ ide morálne predpoklady navrhovateľa, navrhovateľ poberá invalidný dôchodok vo výške 203,30 eur mesačne, prípadné zisťné dôvody v tomto konaní preukázané neboli, uvedenému bránia aj ustanovenia Občianskeho zákonníka o schválení právnych úkonov opatrovanca súdom. Hoci navrhovateľ mohol byť v minulosti odsúdený za prečin krádeže na trest odňatia slobody 2 mesiace s podmieneným odkladom výkonu trestu so skúšobnou dobou 1 roka, navrhovateľ pri výsluchu na pojednávaní uviedol, že bol v tiesni. Súd konštatuje, že na zahladené odsúdenie sa neprihliada a účel trestného konania bol naplnený, uplynutím skúšobnej doby sa má za to, že navrhovateľ sa osvedčil.

23. Pokiaľ ide o zdravotné predpoklady pre ustanovenie navrhovateľa do funkcie opatrovníka, v rámci výsluchu uviedol, že má invalidný dôchodok, posttraumatickú stresovú poruchu, užíva antidepresíva, má problémy so spaním, pričom pre súd je rozhodujúce, že je spôsobilý na právne úkony v plnom rozsahu a nebol ani čiastočne obmedzený v spôsobilosti na právne úkony.

24. S poukazom na vyššie uvedené mal súd za to, že návrhu navrhovateľa je potrebné vyhovieť, keď nezistil inú osobu z rodinného prostredia, ktorá by mohla funkciu opatrovníka vykonávať. Podľa názoru súdu nie je možné do funkcie opatrovníka opatrovancovi ustanoviť osobu, ktorá si nevie svoje pracovné povinnosti zariadiť tak, aby sa v tak závažnej veci, akou je vôbec samotné ustanovenie do funkcie opatrovníka, nedostavila na súd a ospravedlnila sa z pracovných dôvodov, ktoré súd nepovažuje za dôležité a je možné z nich vyvodiť záver, že opatrovníčkou navrhovaný nový opatrovník je natoľko zaneprázdnený obstarávaním svojich vlastných záležitostí, ako aj záležitostí ďalšieho opatrovanca, ktorému bol ustanovený uznesením Krajského súdu v Trnave č.k. 11CoP/71/2021-35 zo dňa 26.10.2021, že existuje dôvodné podozrenie, že by funkciu, aj vzhľadom na kumuláciu viacerých opatrovníckych funkcií, nemohol vykonávať riadne. Opatrovničkou navrhovaný nový opatrovník bol v čase rozhodovania súdu neprávoplatne ustanovený uznesením Okresného súdu Trnava č.k. 11Ps/5/2021-59 zo dňa 21.10.2021 aj W. Č. a to z dôvodu zlého vzťahu navrhovateľa a jeho sestry, ktorý však v tomto konaní preukázaný nebol.

25. V zmysle § 27 ods. 3 OZ má ustanovenie príbuzného alebo inej osoby, ktorá spĺňa podmienky pre ustanovenie za opatrovníka, prednosť pred ustanovím za opatrovníka orgán miestnej správy, prípadne jeho zariadenia.

26. Súd mal za preukázané, že navrhovateľ v tomto konaní splnil predpoklady pre ustanovenie do funkcie opatrovníka, nie je medzi nimi nepriateľský vzťah, o opatrovanca prejavuje skutočný záujem.

27. Nebol pritom dôvod ustanoviť do funkcie opatrovníka Mesto Trnava, keďže v zmysle § 27 ods. 3 OZ má ustanovenie príbuzného alebo inej osoby, ktorá spĺňa podmienky pre ustanovenie za opatrovníka, prednosť pred ustanovením orgánu miestnej správy. Súd dodáva, že bude sledovať vykonávanie funkcie navrhovateľa ako opatrovníka ex offo, na všetky právne úkony, ktoré nie sú bežné, je navyše potrebné schválenie súdu a tak má za to, že opatrovancovi v čase rozhodovania súdu nehrozí žiadna ujma. Ak by sa neskôr preukázal opak, s uvedenými situáciami počítajú predpisy občianskeho, ako aj trestného práva.

28. S poukazom na všetko vyššie uvedené súd vo výroku II. uznesenia ustanovil nesvojprávnej za opatrovníka navrhovateľa, a v súlade s § 274 ods. 2 CMP vymedzil rozsah opatrovníckych práv a povinností v súlade s účelom, na ktorý bol opatrovník ustanovený, a síce oprávnenie a povinnosť zastupovať opatrovanca pri právnych úkonoch, v ktorých bola spôsobilosť opatrovanca na právne úkony obmedzená a spravovať jeho majetok a je povinný predkladať súdu správy o výkone svojej opatrovníckej funkcie a o majetku opatrovanca dvakrát ročne vždy k 30.06. a 31.12. kalendárneho roka za predchádzajúce polročné obdobie a po skončení funkcie je povinný predložiť súdu v lehote 30 dní záverečný účet zo správy majetku opatrovanca.

29. Podľa § 58 CMP, o nároku na náhradu a o výške trov konania rozhoduje súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

30. Podľa § 52 CMP, žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania, ak tento zákon neustanovuje inak.

31. O náhrade trov konania účastníkov rozhodol súd podľa § 52 CMP, keď vo výroku III. rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania, pretože v mimosporových konaniach je v zásade vylúčený nárok na náhradu trov konania, pričom súd nezistil naplnenie žiadnej z výnimiek upravených v ustanovení § 53 a nasl. CMP a zároveň účastníci náhradu trov konania nežiadali.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu je možné podať odvolanie v lehote do 15 dní odo dňa jeho doručenia na Okresnom súde Trnava.

V odvolaní sa má popri všeobecných náležitostiach podania, a síce ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje, podpis, i spisová značka konania (§ 127 ods. 1 CSP) uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh) (§ 363 CSP).

Odvolanie možno odôvodniť len tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej.

Ak povinný dobrovoľne neplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, môže oprávnený podať návrh na súdny výkon rozhodnutia.